

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
 איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
 מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון
 פרשת במדבר תש"פ | גיליון מס' 243

מרגליות שמשון

עליו אומות העולם. וזהו מה שאומר המדרש, 'הדא הוא דכתיב משפטך תהום רבה', כי מכאן אנחנו למדים, עד כמה נוקבים המה משפטיו ודיניו של השי"ת.

מטעם זה, אף המשיל רבי מאיר, את הצדיקים בדירתם ואת הרשעים בדירתם. משום שלשון חורבה ובינין נופל על בית ודירה. והנה הוקשה לו לרבי מאיר, איך ניתן לומר שירדה חורבה לאומות העולם, הלא רואים אנו בעינינו, איך שיש להם בתים ועיירות, לכן הביא את נבואתו של יחזקאל, על לעתיד לבוא, אשר אז יהיו הצדיקים בדירתם. ואילו הרשעים, חרוב יחרבו כל בתיהם ולא יהיה משכנם, אלא בתהום רבה.

(זרע שמשון פרשת במדבר, מאמר ב)

קח את הלויים, (במדבר ג מה). למה צוה ה', לפדות בכורי ישראל בלויים. שמתחילת ברייתו של עולם, היו הבכורות מקריבים. אדם הראשון הקריב, שהיה בכורו של עולם ולבש בגדי כהונה. כיון שמת אדם, מסרן לשת. ושת למשוללת. ומתושלת לנח. ונח לשם. וכי שם היה הבכור? והלא ית היה הבכור. אלא לפי ששלשלת אבות יוצאת ממנו. (במדבר רבה ד ט)

מדברי המדרש הנזכרים משמע, כי קדושתם של הבכורות, הינה דבר קדום, כבר מאז בריאת העולם. והדברים תמוהים עד למאוד. כי הנה להלן (ח יז) נאמר, 'כי לי כל בכני ישראל באדם ובבהמה ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי'. הרי לנו מפורשות, שהבכורים התקדשו בקדושתם, רק בשעת מכת בכורות. ויש לומר, כי מתחילה קודם מכת בכורות, היתה העבודה נעשית על ידי הבכורים, רק מחמת חשיבותם גרידא ולא בשל קדושה יתירה שיש בהם. וכפי שבאמת מצאנו, כי שם שהיה חשוב יותר מיפת הבכור, בגלל השלשלת היוצאת ממנו, היה הוא משמש בכהונה ולא אחיו הבכור. ברם, במכת בכורות, בזמן ששבר השי"ת את כח הטומאה והכישופים של מצרים, אשר בקשו לטמא ולאסור את בני ישראל על ידי בכוריהם, (ראה זוהר הקדוש פרשת בא, לו:). או אז, הגדיל ה' לעשות במידה כנגד מידה, והוסיף קדושה יתירה בכורי ישראל.

זאת ועוד. אומנם מן הפסוקים ומדברי חז"ל, (ראה להלן ג יב וברש"י שם), בראה כי הלויים זכו בעבודת בית המקדש, רק אחר שחטאו הבכורות בעגל. מכל מקום, ודאי שהיתה בהם בלויים קדושה מיוחדת, עוד קודם לכן. וכמה ראיות לדבר.

א. ממה שאמרו במדרש תנחומא (ראה יב), כי הפריש יעקב את לוי מעשר מכל בניו, להיות לחלקו של הקדוש

וידבר ה' אל משה במדבר סיני, זה שאמר הכתוב (תהלים לו ז) משפטך תהום רבה. אמר רבי מאיר, משל את הצדיקים בדירתם ואת הרשעים בדירתם. את הצדיקים בדירתם, במרעה טוב ארעה אותם, (יחזקאל לו י), ואת הרשעים בדירתם, ביום רדתו שאולה... כסתי עליו את התהום, (שם לא טו). (במדבר רבה א א)

מקשים העולם, מהי השייכות בין הפסוק 'משפטך תהום רבה', אל הפסוק הפותח את פרשתנו 'ידבר ה' אל משה במדבר סיני'. וכמו כן, איך שייכת פה דרשתו של רבי מאיר, משל את הצדיקים בדירתם ואת הרשעים בדירתם. עוד יש לדקדק, מדוע המשיל רבי מאיר את הצדיקים והרשעים, דווקא בדירתם.

ויש ליישב באופן פלא, על פי המחלוקת בגמרא (שבת פט.), מהו עייקך שמו של הר סיני. רבי יוסי ברבי חנינא סבר, כי שמו המקורי הינו הר חורב. ומדוע נקרא הר סיני, משום שירדה שגאה לאומות העולם עליו. ורבי אבהו סבר, כי שמו המקורי של ההר הינו סיני. ומדוע נקרא שמו הר חורב, כי ירדה חורבה לאומות העולם עליו.

וכתב הר"ף בעין יעקב' בביאור מחלוקתם, כי מי שפירש שירדה חורבה לאומות העולם עליו, לדבריו, נעשו האומות בחורבן, על כך שלא קיבלו את התורה. אולם, משנהו שפירש כי ירדה שגאה לאומות העולם עליו, סובר שרק ירדה להם שגאה, אך לא נענשו. והנה בכל המקומות שנקרא ההר בתורה, בשם הר סיני, אין בכך כל תמיהה. בין אם נאמר שזהו שמו המקורי ובין אם ננקוט, כטעם שירדה עליו שגאה לאומות העולם. שכן, הלא כל המצוות ניתנו למשה מסיני, וממילא, בכל פעם שזכר שמו של ההר על מצווה כלשהי, נזכר בשם סיני. או מחמת שזהו שמו, או בגלל שאף בגין אותה המצווה ירדה שגאה לאומות, מחמת שלא רצו לקבלה.

ברם, כאן בפסוקנו, 'ידבר ה' אל משה במדבר סיני', כאשר אינו עוסק בשום מצווה שניתנה בסיני, כי אם במניינם של בני ישראל, אין שום סיבה להזכיר את שמו של המדבר בכינויו, כי אם בשמו המקורי. ואם בכל זאת הזכיר הפסוק את השם סיני, מוכרחים אנו לומר, כי זהו שמו המקורי של ההר. ומה שכונה בשם חורב, אין זאת אלא, משום שנענשו אומות העולם וירדה עליהם חורבה, בגלל שלא רצו לקבל את התורה.

לפי זה, יבואר דברי המדרש הפלא ופלא. כי הנה כאמור, ממה שאמר הפסוק וידבר ה' אל משה במדבר סיני, למדים אנו שפסוקת ההר בשם חורב, מחמת שנענשו

טוב שמוע

בחסדי ה', הודפס השבוע בגליון זרע שמשון המפואר, מאמר ד מפרשת במדבר, וחציו השני בעיקר על הפסוק 'אנכי ה' אלקיך'. כמו כן רוב המאמרים בפרשת במדבר קשורים גם לחג השבועות זמן מתן תורתנו. אם ירצה השם בשבוע הבא, שבועות - נשא, נדפיס אי"ה בגליון כמה מאמרים ממגילת רות, וקצת מפרשת נשא.

בימים אלו, נפתחים בהדרגה את את בתי הכנסת ובתי המדרש. בעזרת ה' יהיה ניתן בלי נדר לקבל גליונות זרע שמשון המפואר לחלוקה. את העלון הנוכחי 'לישועתך קוית' אנו מבקשים לא להדפיסו בכמויות [אלא בצירוף עם גליונות ועלונים נוספים], כדי שלא יבוא לידי בזיון חלילה.

בחן את עצמך

מדוע ייחוס בני ישראל לשבטיהם, הוא דוקא לפי האבות ולא לפי האמהות?

א. כתוב 'לבית אבותם'.

ב. אצל האנשים ניכר היחס, כאשר הם שותקים במקום מריבה, מה שאין כן הנשים שאצלם 'כל כבודה בת מלך פנימה'.

ג. נלמד מ'הראובני' וה'השמעוני'.

(זרע שמשון פרשת במדבר מאמר ג)

התלבה אפרית בהר, תלבה א.

המשך מרגליות שמשון-

ברוך הוא. ב. הלא אף המצרים לא השתעבדו בבני לוי, אחר וידעו שהם מיוחדים לעבודת ה'. ג. ממה שפירש רש"י על הפסוק (בראשית כט לד), 'על כן קרא שמו לוי', 'ששלו הקדוש ברוך הוא גבריאל והביאו לפניו, וקרא לו שם זה, ונתן לו כ"ד מתנות כהונה. ועל שם שלוהו במתנות, קראו לוי'. הרי לנו, כי גם לולא היו הבכורות חוטאים בעגל, היו מתנות כהונה שייכים לשבט לוי.

ובאמת נראה, כי גם לפני חטא העגל, היתה עיקר העבודה בכהנים. אלא שגם הבכורות היו רשאים להקריב, במקום שאין כהן, או את קרבנותיהם שלהם עצמם. ברם, משחטאו בעגל, נפסלו לגמרי מן העבודה. עוד יתכן, כי באמת אם לא היו הבכורות חוטאים בעגל, היו הם העובדים את עבודת הקרבנות. אלא שהיתה מסורה העבודה בידיהם, רק עד כניסתם לארץ ישראל. אולם, משהיו באים אל הארץ, היתה העבודה עוברת לידי הלויים. כך משמע גם בפסוק (שמות יג יא), 'זהיה כי יביאך ה' אל ארץ... שנצטוו במצות ז'כל בכור אדם בבניך תפדה, רק אחרי שיבואו אל הארץ'.

מיהו אחר שחטאו בעגל, מיד ניטלה העבודה מן הבכורות, ועברה לשבט בני לוי, אשר נשאר נאמנים לה' ולא חטאו.

(זרע שמשון פרשת במדבר, מאמר ה)

מוסר השכל מפרשתנו

איש על דגלו (במדבר ב, ב)

מובא במדרש, שבני ישראל ראו במתן תורה את המלאכים מסודרים דגלים דגלים, והתאוו להיות כמותם. ויבואו מעלת הדגלים שהתאוו להם ישראל, שעל ידי שכל אחד נמצא על מקומו וידוע ועושה את תפקידו, יש שלום, כפי שראו אצל המלאכים.

ולהיפך, שרש השטן מערבו, וכשראה בלעם שכל אחד שוכן לשבטיו ועושים דגלים, הבין שאין רע יכול לפגוע בהם. אמנם פרעה כשראה שישאל נבוכים היינו מעורבבים, חשב שהשטן ישלוט בהם. והערבוב גורם חטא, כפי שמצינו בעגל, שהשטן ערבו. וכן במרגלים כתוב ותקרבוני אלי כלכם ופירש רש"י בערבוביא.

לשון חכמים:

ואף ישראל נתאוו לדגלים כדי שיהיה השלום ביניהם. וכן בלעם כשראה אותם דגלים אמר מי יוכל לגע באלו. והואיל שאין מחלוקת ביניהם, שעשויים דגלים מובדלים כל אחד לפי מקומו, אין דבר רע פוגע בהם. כי שרש השטן הוא מערבוב, והשלום הוא כלי מחזיק ברכה.

(זרע שמשון פרשת במדבר, מאמר ג)

נא תרטיב

נדרים

להארות משוב וכן לקבלת העלון במייל lk0772027554@gmail.com